

Konflikt v Čečensku – První čečenská válka

Tomáš Šmíd, PhD.

Mapa Čečenska

Historický původ Čečenců

- Původ Čečenců sporný
- Patří ke kavkazským autochtonním národům
- Spolu s Inguši tvoří nadnárodní skupinu Vajnachů
- Vajnašská (nachská) jazykové skupina nacho-dagestánské větve kavkazské jazykové rodiny
- Od 10. století pronikání křesťanství
- Od 15. – 16. století pozvolná islamizace
- Sunnitská větev - Súfismus – řády nakšbandíja a qádiríja
- Podstatné je zvykové právo - adat

Historické příčiny konfliktu

- Ruské pronikání od 16. století – první kozácká sídla
- Zpočátku neutrální vztahy, posléze zahájení čečenského odporu proti zabírání půdy
- Povstání šajcha Mansúra Aldyjského 1785 – 1791
- Kavkazské války – cca 1816 – 1864
- Generál Jermolov
- Povstání 1828
- Šámilův imamát – 1843 vymanění se z ruského područí
- 1859 – zajetí Šámila

Generál Alexej Jermolov

Historické příčiny II.

- 1864 – Kavkaz ovládnut Ruskem
- Chaos občanské války – 1917 – Horská federativní republika
- Kavbyro vedené Sergo Ordžonikidzem a 11. armáda ovládli tuto část Kavkazu cca v letech 1920 – 1921
- 1944 – deportace Čečenců a jiných národů severní Kavkazu do Střední Asie a na Sibiř na základě obvinění z kolaborace
- 1957 – návrat z deportace

Sergo
Ordžonikidze

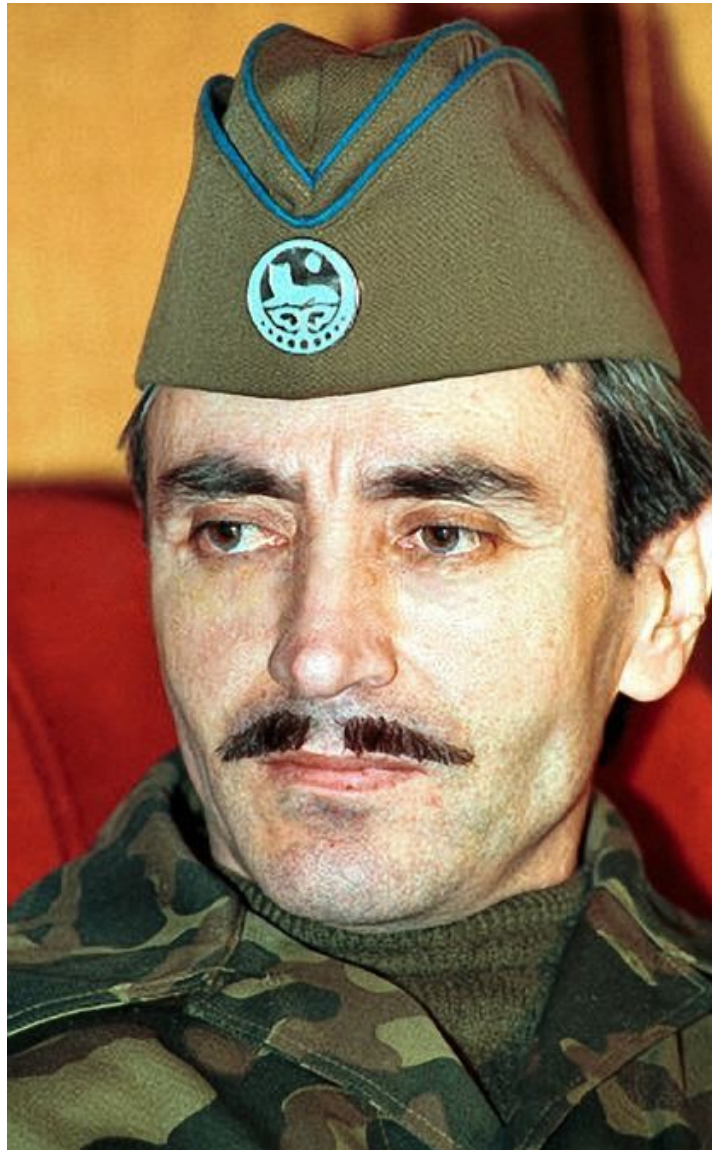
Bezprostřední příčiny konfliktu

- Probuzení čečenského nacionalismu za Gorbačovovy glasnosti
- 1987 vědecký spolek Kavkaz
- 1989 – organizace Bart (Jednota)
- 1990 – Vajnašská demokratická strana

Bezprostřední příčiny konfliktu II.

- Radikalizace čečenské politiky
- Presidentské volby v říjnu 1991 - Džochar Dudajev získal 90,1%
- 1. listopadu 1991 vydal Dudajev prohlášení O státní suverenitě Čečenské republiky
- Osamostatnění ingušské politiky
- Odmítnutí podpisu federativní smlouvy v březnu 1992

Džochar Dudajev

Bezprostřední příčiny konfliktu III.

- Dudajevova vláda byla chaotická, s nedemokratickými tendencemi a neschopná ekonomického rozvoje;
- Krizový rok 1993 – Dudajev začíná ztrácet podporu
- V Moskvě začínal sílit vliv zastánců vojenského řešení
- V roce 1994 sílí ozbrojené střety mezi Dudajevem a promoskevskou opozicí

Spouštěče První čečenské války

- 10. srpna 1994 svolal Dudajev opět Všennárodní čečenský kongres, na němž dostal mandát vyhlásit v případě ruské invaze svatou válku – v kavkazské tradici nazývanou ghazavát
- 26. listopadu 1994 zaútočilo pod zastřešením promoskevské opozice na Groznyj 1200 mužů s 56 tanky, 15 bojovými vrtulníky a 2 eskadrami bojových letounů Suchoj – tzn. přímo příslušníci federálních sil, akce ale skončila fiaskem
- 29. listopadu 1994 B. Jelcin dal Čečensku ultimátum: do 48 hodin mají všechny strany čečenského konfliktu složit zbraně a rozpustit ozbrojené formace, jinak bude v Čečensku vyhlášen výjimečný stav vstoupí tam ruská armáda

Boris Jelcin

První čečenská válka - začátek

- V neděli 11. prosince 1994 v 7 hodin ráno překročilo 40 000 ruských vojáků v naplánovaných třech směrech čečenskou hranici, což představovalo největší ruskou vojenskou akci od skončení války v Afghánistánu
- Moskva nazývala vojenskou invazi do Čečenska “obnovení ústavního pořádku”
- Podle plánu měl Groznyj padnout do 3 dnů, ale byl dobyt až na konci ledna 1995 za cenu masivního bombardování a obrovských ztrát na všech stranách včetně civilistů

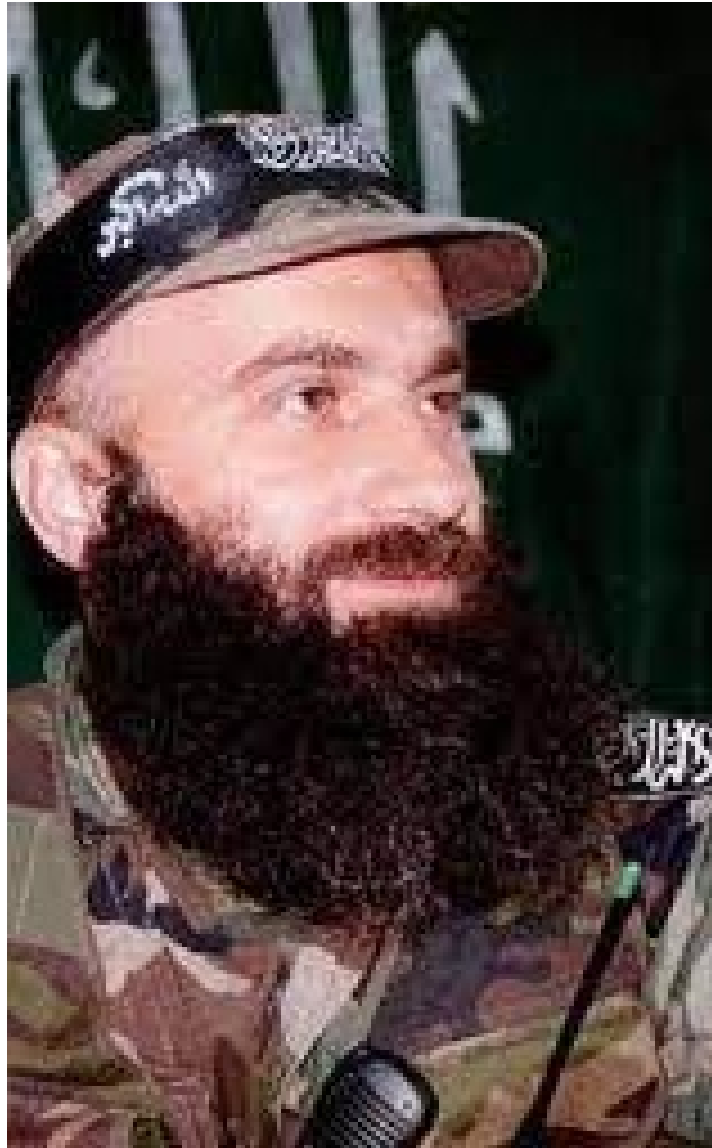
První čečenská válka – rok 1995

- Po dobytí Grozného čekala na federální armádu ještě obtížnější etapa války – dobývání hornatého jihu s nadmořskou výškou přesahující běžně 3000 m nad mořem s obtížně přístupným terénem
- Taktika tzv. začistek – terorizování civilního obyvatelstva a marodérství, např. masakr v městečku Samaški v dubnu 1995
- Ruský pomalý, ale přece jen postup – pád pevností Šatoj a Vedenó

První čečenská válka – rok 1995

- Obsazení nemocnice v jihoruském Budonovsku polním velitelem Šamilem Basajevem a jeho muži 14. června 1995;
- postupně až 2000 zajatců; nezdařených zásah speciálních oddílů Alfa; hrozba krveprolití
- telefonické jednání přímo s premiérem Černomyrdinem; garantované stažení zpět do Čečenska
- Po příměří postupný návrat k pozičním bojům

Šamil Basajev

První čečenská válka – rok 1996

- Leden 1996 – obsazení nemocnice v dagestánském Kizljaru polním velitelem Salmanem Radujevem a jeho muži, akce selhala, při ústupu boje v obci Pervomajskoje
- Určitá ztráta sympatií muslimských Dagestánců k „čečenské věci“
- Duben 1996 – při raketovém útoku zahynul prezident Dudajev

První čečenská válka - závěr

- Operace Džihád – čečenští povstalci pod velením Aslana Maschadova napadli 6. srpna 1996 Groznyj a dobyli ho
- Ruský generál Alexandr Lebed', pověřený presidentem Jelcinem řešením čečenského konfliktu, zahájil mírová jednání
- Mírové dohody podepsány v dagestánském Chasavjurtu 31. srpna 1996
- Válka stála život až 100000 lidí, většina z nich byli civilisté

Aslan Maschadov

